

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 3. An Deus ſit inuiſibilis viſu mentali potentiæ creatæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO III.

An Deus sit inuisibilis visu mentali
potentia creata?

17. **Q**uestio esse potest, vel solū de natura
intellectuali iam creatā: vel absolutē
de quacunque creabili. De secundo sensu
questionis dicemus sectione sequenti. Nunc
D. Thom. artic. 4. & omnium Catholicorum est, visio-
nem Dei excedere vires naturales cuiuscun-
que intellectus iam creati. Ad quod proban-
dum suppono, sermonem hūc esse de visione
non improprie & late sumpta, prout noticiam
quoque abstractiuam comprehendit; quo
sensu dicitur Iob 36. *Omnes homines cum vi-
dent*, id est, cognoscunt utunque per creatu-
ras: & Sapient. 13. vers. 5. *A magnitudine
enim speciei & creaturæ cognoscibiliter poterat
creator horum videri*: non est, inquam, sermo in
præsentia de visione tam late sumpta, sed stri-
ctē & proprie prout significat noticiam intui-
tiuam, quæ res cognoscitur clarē secundum
se immediatē, vt præsens, ac sicuti est, quæ
proprie dicitur visio, similis illi quæ visus
præsens obiectum attingit, & percipit, dif-
fertque à notitia abstractiua, quæ obiectum
nō cognoscitur vt præsens immediatē, ac
per se sicuti est, sed aliter. Hoc supposito,
dico conclusionem propositam esse de fide:
cuius oppositum damnatum fuit iam pridem
in Anomæis hæreticis, de quibus Chryso-
stomus in homiliis contra illos scriptis: & mul-
tō post in Concilio Viennensi sub Cle-
mente V. contra Beguardos & Beguinās,
quorum damnatur hæresis, his verbis ex-
pressa: *Quod intellectualis creatura est natura-
liter beata in seipso: quodque anima nostra non
indiget lumine gloria ipsam eleuante ad Deum
videndum & eo fruendam*. Vbi notanda sunt
hæc verba, *Intellectualis creatura*, quæ tam An-
gelis, quam hominibus communia sunt. Ha-
betur hæc damnatio in Clementin. *Ad no-
strum*, de hæreticis. In Bulla quoque Pii V.
& Gregorij XIII. contra Michael. Ba-
ium, damnatur hæc eius articuli: XI. *Quod
piè & iuste in hac vita mortali usque ad finem
consequatur vitam consequitur æternam, id non
proprie gratia Dei, sed ordinationi naturali, sta-
tim inuisio creationis constituta, iusto Dei iudi-
cio, deputandum est*. Et XVI. *Quod non est
opus sublimari ad statum deificum, per gra-
tiam adoptionis, ut mereamur vitam æternam*.
Si autem homines, vel Angeli, non sunt na-
turaliter sufficientes ad promerendam via-
tam æternam, id est, ad illam moraliter per
bona opera obtinendam à Deo: multo mi-
nūs sunt naturaliter sufficientes ad illam ius-
solis viribus naturalibus physicē efficien-
dam. Ac si condignum meritum vitæ æter-
næ est illis supernaturalē: vita ipsa æterna,
respondens ex condigno tali merito, de-

Tomus I.

bet illis esse pariter supernaturalis. Ne-
que enim Deus exigeret ab hominibus me-
rita supernaturalia pro æterna vita conse-
quenda, si possent illam naturaliter con-
sequi.

Confirmatur primò Scripturæ testimoni-
is, Matth. 11. *Nemo nouit filium, nisi Pa-
ter, neque Patrem quis nouit nisi filius, & qui
voluerit filium reuelare*. Et Psalm. 35. *In lu-
mine tuo videbimus lumen*. Et Psalm. 83. *Gra-
tiam & gloriam dabit Dominus*. Et Rom. 6. *Stipendium peccati mors, gratia autem Dei vita
æterna*. Gratia, inquit, absolutē, & prop-
riē, id est donum supernaturalē. Idem se-
cundò docent expressē SS. Patres, August. **August.**
lib. 12. de Ciuit. cap. 9. Gregorius Nazianz.
Ambrosius, Chrysost. Epiphani. & alij, locis
citatis à Suare lib. 2. cap. 8. & Vasquez disp.
41. cap. 1. Augustinus quidem loco citato at-
firmat ea quæ in Scripturæ sacra dicuntur de
charitate, gratia, & gloria; quòd sint super-
naturalia dona Dei, quòdque charitas Dei
diffusa sit in eis per Spiritum sanctum, non
minūs de Angelis vera esse, quàm de homini-
bus. Ratio denique ex supereminentia & ex-
cellentia diuinitatis supra creatum intelle-
ctum sumenda est. Nam ex huius imperfe-
ctione, & illius perfectione, oritur inpro-
portio naturæ intellectualis iam creatæ ad
visionem clarā Dei naturaliter eliciendam.
Ac sicut vitus imbecillus & tenuis quædam,
alioqui de se visibilia, propter suam imper-
fectionem attingere non potest: sic neque in-
tellectus creatus potest naturaliter attingere
clarē in seipso ens increatum, licet attingere
de se intelligibile.

Aduersus hæc nihil dignum refutatione af-
ferebant Hæretici supra nominati. Ad quos
errorem p̄tendit accessit Durandus, quicquid
cum nonnulli excusare conentur, cum in 4.
dist. 49. qu. 2. n. 24. reiectis illis duabus sen-
tentis, quarum vna docet, Deum non posse
videri ab intellectu creato, sine specie im-
pressa: altera, sine lumine gloria, quorum
vtrumque est intellectus beatorum supernatura-
le: ait sufficere quòd diuina essentia immēdi-
atē præsentetur intellectui creato: quod vi-
que, inquit, non potest fieri secundum ordi-
nem naturæ quem experimur, secundum
quē nihil intelligimus nisi ex sensatis & ima-
ginatis; adeoque non cognoscimus Deum ni-
si mediatē ex rebus creatis: sed potest hoc fie-
ri secundum ordinem diuinæ gratiæ: quia
scilicet Deus potest ordinem illum cognos-
cendi mutare, sequē immediatē intellectui
nostro objicere. Quo solo posito, intellectus
noster sufficiens est ad illum clarē videndum
sicuti est. Quod pater, inquit, quia vbicun-
que natura & virtus potentia se extendunt
ad obiectum: præsentato obiecto per se &
immediatē, & excluso impedimento omni
causante ænigma, necessariò sequitur cogni-
tio clara & manifesta, qualis est possibilis
inter talem potentiam & obiectum, secun-
dum quemcunque modum. Sed noster in-
tellectus de se potest in essentiam diu-

K

Visio spiri-
talis quid
sit

Deus non
potest vi-
deri natu-
raliter ab
vilo intel-
lectu iam
creato.
Concl.
Viennens.

18.

Suarez,
Vasquez

19.

Durandi
error exi-
stimantis
intellectū
creatum
habere de
se sufficiē-
tiam pro-
portionem
ad Deum
videndum

nam, tanquam in obiectum: & totum impedimentum claræ & manifestæ cognitionis diuinæ essentia, est quia cognoscitur per medium inferioris gradus, quod est essentia creata. Ergo hoc excluso, & præsentatâ diuinæ essentia intellectui secundum se & immediatè, sequitur cognitio clara & manifesta, qualis possibilis est intellectui nostro respectu diuinæ essentia. Et paulò post numero 26. proposito sibi hoc argumentum: Ad hoc quòd potentia cognoscat obiectum clarè & nudè, non solum requiritur præsentia obiecti, & exclusio impedimenti (scilicet medij causantis confusam cognitionem) sed cum hoc requiritur proportio obiecti ad potentiam. Sed potentia intellectiua creata nullam habet proportionem cum essentia diuinâ, à qua distat in infinitum: Ergo aliis exclusis, & hoc solo remanente, nunquam poterit obiectum cognosci clarè & manifestè. Respondet numero 29. in hæc verba: *Ad secundum, dicendum quòd nihil cadens sub formalis ratione obiecti excedit proportionem potentia per se, licet possit excedere per accidentem. Sicut claritas solis in se, excedit visum noctua, propter hoc quòd organum visus in noctua laeditur, & dissoluitur à claritate solis in rota sua. Et si hoc non esset, visus noctua posset clarè & manifestè videre solem. Quod satis innuit Philosophus in quodam simili, cuius dicit, quòd si senex haberet oculum iuuenis, videret ut iuuenis: Igitur excedit obiecti supra potentiam, non potest esse causa cognitionis conijuncta & operaria, nisi per accidentem: vel ratione organi, ut in potentia sensitiva: vel ratione modi cognoscendi, ut in potentia intellectiua, qua non cognoscit naturaliter Deum, vel substantia separatas, nisi per creaturas corporales, quæ sunt inferioris gradus, nec perfectè possunt representare Deum. Omnis enim potentia habet oportunitatem cum omni, quòd cadit sub ratione subiecti. Deus autem cadit sub ratione omnis, quæ est formalis ratio obiecti intellectus. Hæc Durandus, quæ fideliter & ad verbum referre placuit, ut de ipsius mente nemo iure dubitare possit.*

Patet igitur eius sententiam, esse quòd noster intellectus habeat de se, adeoque naturaliter, sufficientem proportionem & virtutem ad Deum clarè videndum: adeo ut nihil illi desit se tenens ex parte principij, sed tantum aliquid requisitum ex parte obiecti, nempe ut per se immediatè intellectui representetur, id est, sistatur & obijciatur: non aliter mediatè per creaturas sensibiles, ex quibus tantum analogicè & confusè cognosci potest.

Refutatur
Viennensibus

Quæ sententia grauem errorem continet, manifestè damnatum à Concilio Viennensi, in primâ propositione Regardorum hæreticorum supra relata, Quòd anima nostra non indiget lumine gloriæ ipsam eleuante ad Deum videndum. Secundo repugnat Concilio Araucic. can. 7. Mileuitan. can. 7. & Trid. sess. 6. can. 2. & finientibus ho-

minem non posse sine gratiâ diuinâ auxilio cognoscere, & facere quæ ad salutem vitæ æternæ pertinent: & speciatim, ut ait Trident. non posse sine inspiratione Spiritus sancti, atque eius adiutorio, credere, sperare, diligere, aut penitere, sicut oportet, ut ei iustificationis gratia conferatur. Ex quo sic argumentor: Non minus est improporionatus & insufficientis intellectus noster ad Dei visionem, quàm idem intellectus & voluntas ad actus supernaturales, quibus ad illam disponimur hæc in vita. Atqui de fide est, intellectum & voluntatem nostram esse de se insufficientes ad huiusmodi actus: ita ut non sufficiat propositio obiecti, & externa prædicatio, ut ait expressè Concilium Araucic. canone 7. Ergo, &c. Neque respondeat Durandus differentiam esse, quia Deus non clarè & per se immediatè representatur fidei; sicut representatur intellectui Beati. Quia si non est sufficiens proportio ad Deum cognoscendum per fidem, sufficienter propositum in ratione obiecti credibilis, sed debet intellectus iuari ex parte principij, & eleuari per auxilium supernaturale: neque etiam est proportio sufficiens ad videndum Deum, quamuis propositum sufficienter per modum obiecti visibilis.

Tertio, si requiritur tantum impedimenti remotio: & illud impedimentum, ut ait Durandus verbis supra relatis, tantum in eo consistit, quòd non intelligimus Deum & substantias separatas, nisi per creaturas corporales, quæ sunt inferioris gradus, nec perfectè possunt representare Deum: Infito, quia hoc totum impedimentum ita explicatum non habet locum in Angelis, qui seipsos & alias substantias separatas intelligunt per se immediatè, & non solum per creaturas corporales. Neque etiam locum habebit in animabus separatis, iuxta eorum opinionem qui putant animas separatas non pendere amplius à phantasmatis in intelligendo, posseque naturaliter seipsas & alios spiritus cognoscere immediatè & intuitiue. Deinde quæro, cur sicut Angeli cognoscunt se & alios Angelos immediatè sibi præsentibus, aut non nisi distantes, eo ipso quòd sunt præsentibus sufficienter, & eorum intellectus est sufficienter proportionatus ad visionem: atque non vident Deum, qui non minus est ipsis præsens substantialiter? Nam præsentè obiecto visibili, ex potentia sufficiente ad videndum naturæ, persequitur visio: ut in omnibus aliis obiectis visibilibus notum est. Item vel Angeli non possunt ex natura suâ cognoscere Deum aliter quàm analogicè, ex creaturis, & per creaturas: & ita non habent ex se vim & proportionem sufficientem ad Deum immediatè cognoscendum & videndum; ut intendimus contra Durandum: vel Deus se subtrahit & occultat voluntariè naturali eorum facultati, noiendo curi illa concurrere ad visionem, nisi modo quo solem præ-

sentem oculis bene affectis occultaret, nolendo cum illis concurrere, aut velum aliquod obducendo. At hoc est aperte contra Concilium Vienn. supra citatum, affirmans animam indigere lumine gloriæ ipsam eleuante ad Deum videndum: quo certè non indigeret, si sufficeret Deum non negare confusum. Est item contra illud 1. Timoth. 6. *Qui lucem habitat inaccessibilem.* Neque enim Deus in eo casu esset per se magis inuisibilis & inaccessibilis intellectui creato: quàm lignum sit incombusibile, sol inuisibilis, homo ab extrinseco inalterabilis. Atqui Scriptura prædicans Deum esse inuisibilem & inaccessibilem, hoc dicit ad commendandam excellentiam & eleuationem summam diuinæ maiestatis, quæ scilicet per se tanta est, vt à nulla creatura naturaliter videri, & in luce sua manifestè attingi possit. Denique iuxta eandem sententiam, vt Beati pares intellectu, sed meritis impares, viderent Deum inæqualiter, & haberent, sicut debent, essentielle præmium inæquale; non esset opus maiori lumine gloriæ, illi qui melius & perfectius Deum videt; sed tota causa physice inæqualitatis esset, quòd Deus minùs cum alio concurreret, qui alioqui est completè sufficiens ex parte sui ad Deum æqualiter videndum.

SECTIO IV.

An Deus sit naturaliter inuisibilis omni intellectui creabili?

22
 Maior. Albertin. Henec. Molina. Valencia. Becan. Ripalda.

Partem negantem censent esse probabile, quia non laus probari repugnare. Maior in 4. disp. 49. q. 4. in fine. Albertin. principio 1. philosophico, qu. 3. Theod. Henec. 1. part. disput. 48. num. 63. Molina ad quæst. 1. artic. 5. disput. 2. Valent. disput. 1. quæst. 12. punct. 3. Becan. 1. p. cap. 9. quæst. 5. Ripalda lib. 1. de ente supernat. disput. 23. sect. 1. num. 2. quorum præcipua fundamenta hæc sunt, partim positiva, & partim negativa.

Primum fundamentum & positiuum est, quia dupliciter intelligi potest, Deum esse visibilem naturaliter alicui intellectui creabili. Primum, si creari possit intellectus, qui per se sit tanta virtutis, quanta est virtus totius coniuncti ex intellectu Beati alicuius, puta D. Petri, & lumine gloriæ; cui coniuncto visio Dei est proportionata, & connaturalis; neque enim indiget vltiori eleuatione vt Deum videat. Secundo, si possit creari intellectus, qui quamuis per se solum non sit tanta virtutis: tamen sit tanta perfectionis, vt lumen gloriæ sit illi connaturale, & consequenter visio Beati. Vt utraque autem fieri possit à diuina omnipotentia, ostenditur his argumentis.

Primum argumentum quo Molina loco

citato probat priorem modum esse possibilem, sic habet: Coniunctum ex intellectu & lumine gloriæ, alicuius Beati in singulari, puta D. Petri, habet certam, & finitam quandam virtutem ad intelligendum. Sed dato quocunque intellectu qui habeat certam & finitam vim naturalem ad intelligendum, potest Deus creare alium, & alium in infinitum, qui suapte naturam habeat maiorem, ac maiorem virtutem ad intelligendum quacunque data: Ergo per diuinam potentiam potest esse res creata intellectu prædita, quæ suapte naturam habeat maiorem facultatem intelligendi, quàm sit vis totius coniuncti ex intellectu & lumine gloriæ Beati singularis designati. Ac proinde talis res intellectu prædita, ex suis tantum naturalibus videre poterit essentiam diuinam, non minùs quàm Beatus ille designatus, lumine gloriæ perfusus, eam potest videre.

Neque respondeas primo, posse quidem per diuinam omnipotentiam, quocunque dato intellectu finito, dari perfectiorem accidentaliter, id est, per se ipsum accidentali lumine maiori sibi adiuncto: sed non maiorem substantialiter seu essentialiter, id est, in sua specie perfectiorem. Nam contra: Data quacunque natura, seu substantia intellectuali finita, Deus potest creare aliam aliam perfectiorem in infinitum: cum in eo nulla sit contradictio, & Deus sit omnipotens, infiniteque participabilis substantialiter magis ac magis à naturis intellectualibus, quæ modum & ab aliis substantiis in infinitum multiplicabilibus. Ergo, dato quocunque intellectu finito, potest dari perfectior substantialiter. Quò enim est perfectior natura intellectualis, eo perfectior est intellectus, quippe quò vel est ipsa res substantia & essentia talis naturæ, vel proprietates ab ea manans naturaliter, eique commensa, adeoque perfectior in perfectiori natura. Si autem potest dari perfectior intellectus, & perfectior in infinitum, potest attingere imò & superare distantiam quæ est inter intellectum supremi Angeli, & inter coniunctum ex lumine gloriæ & intellectu D. Petri: quia distantia illa est finita, quare paulatim minuetur, ac tandem exhaurietur, imò & superabitur creando intellectus perfectiores, & perfectiores in infinitum.

Neque dicas secundo, illum intellectum, quamuis maioris virtutis ad intelligendum, fore tamen inferioris ordinis quàm sit coniunctum ex intellectu Angeli & lumine gloriæ: adeoque distantiam inter vtrumque fore quodammodo infinitam, & non posse exhauriri. Sicut brutum, quamuis dari possit aliud alio perfectius in infinitum: non potest adæquare perfectionem hominis, aut valere ad intelligendum. Nam contra: duobus modis potest intelligi tale intellectum esse inferioris ordinis. Nèpe, vel quia est speciei imperfectioris, sicut est homo respectu Angeli: vel quia est omnino improporcionatus

Primum argum. sententia negantia.

24
 Refertur primò et secundo.

25
 Refertur secundo.